

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Svccinctam Doctrinarum Asceticarum Svmmam Comprehendens - Quam
ad majorem omnium in Ascési proficere cupientium utilitatem ac
subsídium

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1685

Prolegomena Summæ Doctrinæ Asceticæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48214)

PROLEGOMENA
SUMMÆ DOCTRINÆ
ASCETICÆ.

UT facilius intelligantur ea, quæ in sequentibus partibus dicentur, necessario præscienda sunt ea, quæ Ascetæ de Asceti & Perfectione in communi docent, quæ quidem ad quatuor ferè capita reduci possunt, nempe ut 1. sciatur, quid sit Ascetis, & quod objectum illius. 2. Cùm objectum illius sit perfectio, explicandum est, in quo consistat perfectio. 3. Pariter significandum est, quotuplex sit perfectio. Et tandem 4. Reliquæ doctrinæ ab Ascetis de Perfectione assignari solitæ sunt proponendæ.

CAPUT I.

QVOD SIT ASCESIS, ET QVOD
OBJECTVM ILLIVS.

I. **A**scetis in communi plerumque definitur Scientia (latè sumpta) quæ doctrinas ad perfectionem virtutum consequendam conducentes tradit, & quia in Asceteriis seu Religiosorum Monasteriis ordinariè docetur, *Ascetica* nomen accepit.

II. Quemadmodum autem in aliis Scientiis duplex plerumque objectum, materiale scilicet, & formale assignatur, ex quorum clariore cognitione, ipsa etiam Scientiæ essentia facilius cognoscitur; ita in Ascetica quoque Scientia, ut natura illius, præstantiâ-
A que

341
342
343
346
349
351
353

354
356

360

2 *Cap. I. Quid sit Ascetis, & quod objectum illius.*

que tantò clariùs cognoscatur, ante omnia objectum illius materiale & formale indagandum est.

III. Objectum ergo materiale quod attinet, illud nihil aliud est, quàm operationes voluntatis, quatenus capaces sunt ipsius perfectionis recipiendæ; cum enim perfectio, ut sequenti capite dicitur, in caritate velut perfecta possessione summi boni consistat, caritas autem in voluntate velut naturali suo subiecto resideat, meritò voluntatis etiam Operationes potiùs objectum proximum, quàm operationes intellectus statuuntur, licet hæ etiam præsuppositivè requirantur, multùmque conducant ad perfectionem caritatis assequendam.

IV. Ex qua doctrina circa objectum materiale præsupposita facile nunc est ipsum etiam objectum formale assignare, quòd scilicet illud nihil aliud sit, quàm ipsa conducibilitas ad supremum finem optimo, quo obtineri potest, modo consequendum; per hanc quippe formalitatem velut differentiam Theologia Ascetica à reliquis quatuor Theologiis distinguitur, quæ omnes vel circa DEUM speculativè duntaxat consideratum, vel certè non sub hac ratione perfectionis possessionis spectatum versantur, uti ex ijs, quæ nunc in sequenti capite de perfectionis natura dicentur, clariùs patebit.

C A P U T II.

QVID SIT PERFECTIO?

I. **P**erfectio in genere nihil aliud est, quàm plena & absoluta finis sui ultimi consecutio; tunc enim res quælibet in suo genere perfecta censetur, cum finem, propter quem facta aut creata est, plenè est assecuta,

cuta; uti omnium rerum creatarum inductione patet; cum ergo & Homo creatus sit ad hunc finem, ut Dominum DEUM suum velut summum bonum in hac vita inchoativè, in altera verò vita perfectè possideat, hæc autem possessio non possit per realem conjunctionem viâ ordinariâ fieri, necessariò per unionem moralem, nempe per cognitionem & amorem fieri debet; & hoc scilicet DEUS ipse Gen. 1. indicavit, dum hominem ad imaginem suam conditum esse dixit. Hoc & Christus Math. 5. innuit dicens: *Estote perfecti, sicut Pater vester caelestis perfectus est.* Ubi utique non requisivit, ut in quantitate Perfectionis Patri æterno similes essent (hoc enim constabat impossibile esse) sed in iisdem omnibus operationibus perfectionem suam sitam esse existimarent, in quibus perfectio Patris consistit, videlicet quòd sicut Pater æternus seipsum cognoscendo generat Filium, & dum hunc infinitè amat, & vicissim ab ipso taliter amatur, spirat cum ipso Spiritum Sanctum, sicque per istam cognitionem & amorem sui quodammodo tota Trinitas exurgit; ita & Homines tunc se perfectos esse existimarent, si per cognitionem & amorem eidem moraliter adhærent, & sic unus cum eo Spiritus fierent quemadmodum Apostolus 1. Cor. 6. loquitur.

II. Ut verò clariùs adhuc iste finis & perfectio Hominis cognoscatur, supponendum est, duplicem inter Homines amorem reperiri, concupiscentiæ scilicet, & amicitæ; prior est, quo alteri bonum optamus, gratulamur, vel procuramus propter nos, & bonum nostrum; posterior est, quo alteri bonum volumus propter solam ipsius Personam, sine respectu ad bonum nostrum. Et in hoc amore, qui propriè amor

dici meretur, consistit perfectio & beatitudo Homi-
nis. De quo tamen ulterius sciendum est, quod etiam
ipse ulterius subdividatur in affectivum & effectivum.
Affectivus est, quo alicui præcisè bonum, quod habet,
aut habere potest, per internum affectum gratulamur,
vel optamus, absque eo, quod ullum conatum adhi-
beamus, ad tale bonum eidem procurandum. Effecti-
vus est, quo acta aliquid facimus propter alterius amo-
rem. Utroque hoc amore se perfectissimè amat DEUS,
dum scilicet & summè sibi complacet in suo esse, gau-
dèrque infinitè, quod sit, qui est, summè sapiens, bo-
nus, potens &c. & omnia quæcunque ad extra opera-
tus est, & etiamnum operatur, propter se duntaxat, &
propter gloriam suam facit, quæ gloria in eo consistit,
ut ipsius Bonitas cognoscatur, & super omnia ametur.
Cum ergo, teste Granatensi in loc. com. summa ho-
minis perfectio sit, principio suo conjugi, illique,
quatenus licet, perfectè assimilari, rectè concluditur,
etiam ipsum duplici hoc amore DEUM diligere de-
bere, si perfectus esse velit, atque adeò totam suam
industriam ac conatum eò unicè referendum esse, ut
non tantùm DEO suum esse infinitum ex animo gra-
tuletur, sed etiam in suis actionibus se sanctissimo
ejus beneplacito perfectissimè conformet, ita ut idem
cum eo velit, & nolit, idque purissimè, quia ipse vult,
& non vult; seu, ut alij clariùs expriment, ut semper
faciat, *quod vult DEUS, & quomodo vult DEUS, &*
quia vult DEUS, hac ratione namque se quoad *sub-*
stantiam, modum, & finem atque adeo perfectissimè
conformat, uti appositè quidam sequenti distycho ex-
pressit:

Omne tulit punctum, patitur qui semper, agitque
 Quæ vult, quove modo vult DEVS, & quia vult.

Ut adeò meritò DEUS de Davide velut viro perfecto
 Act. 13. dixerit: *Inveni David virum secundum cor
 meum, qui faciet omnes voluntates meas*, indicare scili-
 cet volens, eum omnem perfectionem in voluntate
 divina adimplenda implevisse, dum & quoad substan-
 tiam id semper elegit, quod DEO summè placere in-
 tellexerat; & quoad modum quoque illum elegit,
 quem DEO gratiorem esse cognoverat, & quoad fi-
 nem denique solum DEI beneplacitum purissimè in-
 tendit, ac quæsit. Quod ipsum etiam in ipso DEI
 amore, quo seipsum amat, quique est exemplar no-
 stri amoris cernere est; nam imprimis semper facit,
 quod vult juxta illud, Psal. 113. *Omnia, quæcunque vo-
 luit, fecit.* Et quo modo vult, id est, optimo, juxta
 illud Gen. 1. *Viditque DEVS cuncta, que fecerat. &
 erant valde bona.* Et tande quia vult juxta iud
 Prov. 16. *Unversa propter semetipsum operatus est
 Dominus.* Idem etiam in ipso Christo perfectissimè
 cernere est, ut qui semper quoque id faciebat, quod
 DEUS Pater volebat, uti ipse Joan. 6. f. filius est: *Ez
 non reliquit me solum, quia que placita sunt ei, facio
 semper.* Et quo modo Pater volebat, uti Populus
 Marc. 7. de ipso testatus est dicens: *Bene omnia fecit:*
 & verò ipse etiam per verba illa in cruce prolata, *Con-
 summatum est:* satis confirmavit. Et quia Pater vo-
 lebat, juxta illud Joan. 8. proprium testimonium: *Ego
 non quero gloriam meam, sed ejus, qui misit me.*

III. Ex qua explicatione perfectionis obiter col-
 ligi potest, etsi Ascetæ interdum diversimodè illam
 explicant, & alij quidem dicant, eam in perfecta con-

formitate voluntatis humanæ cum divina, alij in perfecta quotidianarum actionum transactione, alij in illis Davidicis verbis, *declina à malo, & fac bonum*; alij denique in hoc, ut homo Dominum DEUM laudet, revereatur, & amet, eique serviens salvus fiat, consistere; omnes tamen in substantia convenire, fatenturque debere, perfectionem in caritate consistere: sed quia non omnes satis cognoscere videbantur, in quo consistat caritas, ideo conati sunt clariùs eandem per modos paulò antè indicatos explicare; ex quibus tamen omnibus modis iste, quo dicitur, caritatem in eo præcipuè consistere, ut quis semper id faciat, quod DEUS vult, quo modo vult, & quia vult (quem P. Rodriguez p. 1. tr. 2. c. 1. & P. Vincentius Caraffa in suo Itinerario insinuant) præ cæteris aptus & facilis videtur ad naturam perfectionis & caritatis explicandam, & quidem ob tres causas. 1. Quia distinctiùs caritatis officia explicat, quàm alij; nam, licèt dicas, caritatem in perfecta conformitate voluntatis humanæ cum divina consistere, aut in perfecta transactione quotidianarum actionum, adhuc tamen explicandum restat, quando vel voluntas perfectè conformata, vel opera quotidiana perfectè transacta dici debeant, quod quidem hic modus clariùs explicat, dum ait, tum perfectam laudem, servitium & amorem DEI haberi, quando actiones in substantia, modo, & fine, divino beneplacito conformes habentur; quomodo enim aut Opus suum Artificem perfectiùs laudare, aut servus perfectiùs servire, aut sponsa sponsum perfectiùs amare possunt, quàm si semper agant, quæ, quo modo, & quia Artifici, Domino, sponso maximè placent? 2. Quia ex hoc ipso modo explicandi perfectio-

fectionem facile colligitur, quantum aliquis in perfectione profecerit; cum enim quilibet ex his tribus actibus alios sub se gradus contineat, & quoad *substantiam* quidem ille censeatur DEO magis placere, in quibus homo plus abstinet, aut iustinet, aut quæ non ad propriam duntaxat, sed alienam etiam salutem ordinantur: quoad *modum* verò DEO magis placeat, qui diligenter, alacriter, & constanter operatur: & quoad *finem* denique magis placeat, qui minus de solatio, præmio, aut laude humana pro operibus suis quærit, aut admittit, facile patet, tantò majorem quemque in perfectione progressum fecisse, quanto perfectius gradus hos assignatos impleverit. 3. Quia idem modus percommode etiam ostendit, quomodo quis in suo statu perfectus esse possit, atque adeò omnes à Christo per illa verba Matth. 5. ad perfectionem invitati sint: *Estote perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est*: et si enim multi excusare se possint, quod non possint varias austeritates, aliâque opera valde ardua suscipere, nemo tamen excusare se potest, quod non possit facere, quæ vult DEUS, & quo modo vult, & quia vult, cum DEUS nihil ab homine ultra vires & statum illius exigat, & ut bene Thomas Kempensis l. i. c. 15. advertit magis penset, ex quanto quis agat, quàm quantum faciat. Quæ omnia paulò fusiùs explicanda erunt, quia super illis tanquam solido fundamento omnia, quæ deinceps de perfectione dicentur, exstruenda atque fundanda sunt.

* *

C A P I T U M III.

QVOTVPLEX SIT PERFECTIO.

I. **H**Æc divisio meliùs explicari non potest, quàm si S. Thomam Duce[m] sequamur, qui, ubi in 22. q. 184. fusè probasset, perfectionem in caritate consistere, eò quòd illa sit unio cum DEO utpote ultimo fine, postea a. 2. ulteriùs progreditur, ad diversam habitudinem caritatis explicandam, dum ait caritatem quadrupliciter considerari posse. 1. Ex parte diligibilis, ut diligatur aliquid, quantum diligi potest; & sic DEUS nec in via, nec in patria perfectè diligi potest, cum sit infinitè diligibilis. 2. Ex parte diligentis; ubi tunc caritas est perfecta, quando quis diligit tantum, quantum potest, quod contingit tribus modis, quorum primus est, ut totum cor hominis actualiter semper feratur in DEUM, & hæc est perfectio caritatis in patria, unde & perfectio *beatitudinis* vocari potest; in via namque ordinariè possibilis non est ob humanæ vitæ infirmitatem. Secundus modus est, ut quis totum cor suum habitualiter ponat in DEO, ita scilicet, ut nihil cogitet, velit, quod divinæ dilectioni sit contrarium, quale est solum peccatum mortale; & hæc caritas, quia est de necessitate salutis, meritò perfectio *necessitatis* appellari potest. Tertius modus est medius inter hos duos, ad quem duo capita requiruntur. 1. Ut, quandoquidem aliquis actualiter in Deum semper ferri non potest, conetur saltem, quantum necessitas præsentis vitæ patitur, actualiter cum DEO uniri; sicut enim in cælo est una continua amoris operatio, ita in hac vita tantò magis participat homo de il-

lius

lius status perfectione & beatitudine, quantò magis participat de unitate & continuitate amoris, quod fieri potest, si ipsam etiam cessationem, puta somni vel occupationis naturalis ad prædictam amoris operationem ordinet. 2. Ut vitia & passiones sic habeat mortificatas, ut ab illis vix aut parùm retardetur in unione cum DEO, sed potius fruatur pace interna, quæ est effectus perfectæ caritatis, & consistit in hoc, quòd omnes motus appetitivi in uno homine conquiescant, & sic unionem inter se habeant; quæ quidem perfectio in hac vita haberi potest, estque summa perfectio, ad quam tamen quia nemo per se obligatur, sed solummodo sub consilio est, ideo perfectio *consilij* vocatur.

II. Alij cum S. Bernardo triplicem perfectionem juxta triplicem caritatem, DEI scilicet, Proximi, & sui ipsius distinguunt, & hanc à Christo Matt. 22. indicatam volunt, dum legis Doctore quærenti, quod esset mandatum magnum in lege? respondit: *Diliges Dominum DEVM tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua; hoc est primum & maximum mandatum; secundum autem simile est huic: Diliges Proximum tuum, sicut teipsum.* De qua triplici perfectione locutus est S. Bernardus s. I. de Festo SS. Petri & Pauli, dum dixit: *Arbitror, quòd tu, qui in Congregatione es, bene vivis, si vivis ordinabiliter, sociabiliter, humiliter. Ordinabiliter tibi sociabiliter proximo, humiliter DEO.*

III. Alij juxta varios vitæ spiritualis & caritatis actus dividunt perfectionem in vitæ activæ, contemplativæ, & mixtæ perfectionem. Activæ vitæ perfectio est, quæ ex professo studiosis actionibus vacat, ut se

ad contemplationem veritatis, & amoris perfectionem disponat. Contemplativæ vitæ perfectio est, qua mentem à terrenis abductam ad divina, atque in ipsum DEUM transfert. Mixtæ denique vitæ perfectio est, quæ utriusque prædictæ vitæ actiones conjungit, & miscet, atque ad animarum salutem procurandam ordinat. De quibus tribus speciebus, perfectionis sit loquitur S. Augustinus l. 10. de civ. c. 2. & 19. *In tribus illis vitæ generibus uno scilicet non segniter, sed in contemplatione & inquisitione veritatis otioso, altero in gerendis rebus humanis negotioso, tertio ex utroque genere comparato, quamvis salva fide quisque possit in quolibet eorum vitam ducere, & ad sempiterna premia pervenire, interest tamen, quid amore teneat veritatis, quibus officio caritatis impendat.*

IV. Alij denique caritatem secundum triplicem statum incipientium, proficientium, & perfectiorum considerantes dividunt perfectionem in viam purgativam, illuminativam, & unitivam perfectionem; quamquam hæc triplices viæ potius partes integrales perfectionis, vel perfectæ caritatis, quam species dici debeant. Est autem hæc divisio triplicis viæ præ cæteris apta ad naturam perfectionis explicandam, atque adeò ab Asceticis & Patribus Spiritualibus ordinariè usurpata, quorum vestigijs proinde insistendo, etiam in hac Instructione eam potissimum adhibere placuit ad Theologiæ Asceticæ naturam atque præstantiam declarandam. Pro qua proin intelligenda.

V. Notandum est, in Sacra Scriptura vitam nostram passim ambulationi, per quam ex hoc mundo velut exilio in cælum velut Patriam nostram ambulamus. Sic enim Christus Jo. 12. hortatur: *Ambulate,*

ambulate.

dum lucem habetis, sic S. Paulus 1. Theff. 4. In sapientia ambulate ad eos, qui foris sunt. Sic DEUS ipse Salomonem 3. Reg. Si ambulaveris in viis meis &c. Sic Ezechias ad DEUM 4. Reg. 20. ait: Obsecro, Domine, memento, quaso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, & in corde perfecto. Quibus pedibus autem hæc ambulatio perfici debeat, pulchrè S. Augustinus in Epist. ad Maced. ostendit, dum ait: Ad DEVM, qui ubique presens est, non pedibus licet ire, sed moribus; mores autem nostri non ex eo, quod quisque novit, sed ex eo, quod diligit, dijudicari solent; nec faciunt bonos vel malos mores, nisi boni vel mali sint amores. Clariùs verò hos pedes in Ps. 33. indicans, pes tuus, inquit, amor tuus; habeto duos pedes, noli esse claudus. Duo pedes sunt duo amores DEI & proximi. Hoc enim mandatum habemus à DEO, teste S. Joanne 1. c. 4. ut, qui diligit DEVM, diligit & Fratrem suum.

VI. Ex qua doctrina supposita facilè nunc triplicis viæ Spiritualis supra indicatæ divisio colligitur. Nam sicut in omni via tres quodammodo termini reperiuntur, nempe terminus, à quo receditur: terminus, ad quem tenditur: & terminus intermedius, per quem ambulatur; ita & in ambulatione Spirituali tres similes termini reperiuntur, nempe peccatum, à quo recedere oportet, id quod per viam purgativam obtinetur: Virtutes, per quas transire & pervenire ad ultimum finem necesse est, uti per viam illuminativam contingit: & tandem DEUS, ad quem possidendum, velut terminum tota ambulatio Spiritualis instituitur. Quod per viam unitivam impetratur. Quæ sanè tres viæ clarè jam olim à S. Davide Ps. 33. indicatæ sunt, dum dixit: Quis est homo, qui vult vitam? diligit dies videre bonos? Diverte à malo

malo (id est, peccato, quod unice disjungit & minime possessionem summi boni, atque adeo proprie malo vocari potest) & *fac bonum* (id est, virtutes, quae sola proprie rationem veri boni continent) *inquire pacem* (id est unionem cum DEO, per quam solam veram pacem obtinetur) & *persequare eam*. Imò eandem triplicem viam tam in veteri, quam in novo Testamento præfiguratam quidam existimant. In veteri quidem dum Moyses & Aaron ad Pharaonem Exod. 3. dixerunt: *DEVS Hebraeorum vocavit nos, ut eamus in solitudinem, & sacrificemus Domino DEO nostro*. Per quos tres dies rectè intelligitur triplicis illa via, per quam veri Israëlitarum ex Ægypto in solitudinem perfectionis deducuntur. In novo autem Testamento eandem præfiguratam existimant tunc per triduum, quo Populus Christum Matth. 18. secutus est: vel B. Virgo & S. Joseph eundem Christum duodennem deperditum quæsierant: vel per tres apostolos Petrum, Jacobum, & Joannem, quos post reliquis Christus secum in montem Thabor & Olivæ assumpserat; per S. Petrum namque assiduis lacrymis peccatum suum deflebat, rectè via purgativa & status incipientium: per S. Jacobum verò, qui Supplantatorem significat, rectè via illuminativa & status proficientium, qui per virtutum exercitationem omnes malas inclinationes, & prava desideria supplantarunt, indicatur: & per S. Joannem denique, qui gratiam significat, & præ cæteris diligebat Christum, & vicissim ab eodem diligebatur, rectè via unitiva, & status Perfectorum, qui ex singulari gratia ad intimam cum DEO familiaritatem & unionem pervenerunt, præfiguratum dicitur.

C A P U T I V.

DOCTRINÆ ALIÆ SPECIALES CIRCA
PERFECTIONEM AB ASCETIS
PRÆSCRIBI SOLITÆ.

I. **E**X hætenus dictis facilè corollaria quædam deduci possunt, quæ, sicut naturam perfectionis non modicè illustrant, ita meritò per diligentem notanda sunt ab eo, qui perfectam Theologiæ Asceticæ notitiam hautire cupit.

II. Et primò quidem colligitur, gravem esse errorem eorum, qui falsò sibi persuadent, perfectionem in asperitatibus corporis, & aliis similibus exercitiis consistere; nam, ut rectè Abbas Moyles apud Cassianum coll. 5. pronuntiavit, *jejunia, vigilia, meditatio Scripturarum, nuditas ac privatio omnium facultatum non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt, quia non in ipsis consistit discipline finis, sed per illa pervenitur ad finem.* Unde sicut non ille dicitur bonus Artifex, qui bona instrumenta habet, sed qui peritè illis uti novit; ita nec ille perfectus censi debet, qui ejusmodi asperitates velut instrumenta perfectionis suscepit, sed qui easdem ad debitum finem, scilicet caritatem perfectam obtinendam ordinare didicit.

III. Secundò colligitur, etiam eos graviter errare, qui ex illustrationibus aut consolationibus divinis profectum suum in perfectione metiuntur; nam, ut sapienter pius Asceta l. 3. de imit. Christ. c. 7. advertit, *merita (atque adedè & perfectio velut radix & causa meritum) non sunt ex hoc aestimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat, vel si penitus sit in scripturis,*

14 *Cap. IV. Doctrina alia speciales circa perfectionem*
ris, aut in altiori ponatur gradu, sed si verà fuerit humi-
litate fundatus, & divina charitate repletus: si DE-
honorem purè & integrè semper quarat; si seipsum mi-
reputet, & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam de-
spici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

IV. Tertio colligitur, etiam eos necdum per-
fectionem affecutos censerì debere, qui nullius, aut certè
non multarum imperfectionum aut culparum sibi
conscij sunt; nam, ut prudenter S. Gregorius l. 1.
Dial. advertit, plerumque hi, quos jam perfectos homines
estimant, adhuc in oculis summi Opificis aliquid habent
imperfectionis. Sic saepe imperiti homines necdum per-
fectè sculpta sigilla conspiciamus, & jam quasi perfectè
laudamus, quæ tamen adhuc Artifex considerat, & im-
maturat; laudari jam audit, & tamen ea tandem meliorari
non desinit. Cui consentiens D. Augustinus l. 2. in Ps.
93. Cum post pœnitentiam, inquit, aliquis bene vivere
cœperit, habet adhuc, quod cogitat: ne sibi tribuat, quod
bene facit; sed illi gratias agat, cujus gratiâ factum est,
ut bene viveret, quia ille illum vocavit, ille illum illumina-
navit. Ergo iste jam perfectus est? non, adhuc, aliquid
ipsi deest; quid illi deest? ut non superbiat super eos, qui
necdum sic vivunt, quomodo ipse vivit. Unde altissi-
mè menti ac memoriæ inscribenda est, verissima, &
notatu dignissima pij Ascetæ l. 2. c. 11. doctrina: Si
dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est.
Et si fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum est. &
si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est: &
si habuerit virtutem magnam, & devotionem nimis ar-
dentem, adhuc multum sibi deest, scilicet unum, quod
summè sibi necessarium est, quid illud? ut omnibus reli-

Etis se relinquat, & à se totaliter exeat, nihilque de privato amore retineat; cumque omnia fecerit, qua facienda noverit, nil se fecisse sentiat.

V. Quando colligitur, sicut, ut modò dictum est, non ita imperfectus censendus est, qui nullas in se, aut certè non multas culpas deprehendit; ita nec illum vicissim statim argui debere perfectionem non assecutum, qui aliquoties se ex fragilitate in peccata venialia labi advertit, sicut enim domus illa mundissima dicitur, quæ quamprimùm aliquis sordidis pedibus ingressus est, statim eluitur, & purgatur; & sicut Dux militaris, si constanter hostem impugnet, & vellicet, egregij Ducis nomen obtinet, licet eum non omnino expugnet, & delet; imò Interdum minùs feliciter pugnet; sic perfectus censeris quis potest, etiamsi interdum in venialia aliquot peccata ex fragilitate labatur. Nam, ut rectè iterum Kempensis Asceta l. 1. c. 3. dixit: *Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem habet annexam*, & ut S. Hieronymus in epist. ad Celantiam ait, *hac una presentis vite perfectio est, ut te imperfectum agnoscas.*

VI. Quintò colligitur, etiam eos non leviter errare, qui uno quasi impetu & conatu perfectionem assequi cupiunt, & non ordinatè potiùs per gradus ad eandem pervenire conantur, nam ut S. Bernardus l. de S. Andrea sapienter advertit, *nemo repente fit summus, & ascendendo, non volando apprehenditur summitas scala.* Quod confirmans S. Laurentius Justin. in proem. de grad. perfect. *quisquis*, ait, *in Spirituali exercitio cupit perfectionis culmen attingere, juxta Prophetæ admonitionem ascensionis sibi in corde componat gradus, per quos de virtute in virtutem proficiens, ipsum*
 DEVM

DEVM ex parte comprehendere valeat, à quo plenissime comprehensus est. Hinc S. Paulinus Episcopus in ep. ad Sever. Christus, ait, sicut in illo homine, quem gessit, ita in nostris mentibus quosdam gradus corporea aetate exequitur, nascitur, crescit, roboratur, senescit, sed orandus, ne in nobis diu aut jugiter parvulus, aut infirmus aut pauper sit.

VII. Sextò colligitur, non omnes ad perfectionem hanc summam vocatos esse, atque adeò non omnes etiam promiscuè ad eandem exhortandos esse, sed potius saluberrimam doctrinam à S. Gregorio in c. 19. gen. prolatam ob oculos habendam esse, dum ait Mons altitudinem virtutum designat, ad quam Angelus hortatur: qui non viderit, se posse conscendere, melius est, ut in Segor, id est, in parvula civitate remaneat, contentus laicali & communi vita, quam montem virtutis arripiat. Est civitas haec juxta Sc. juxta dicitur, & tamen ad salutem tuta, quia activa vita est nec à mundi curis ex toto discreta, nec à gaudio salutis aeternae aliena.

VIII. Septimò tandem colligitur, eos, qui ad perfectionem haecenus descriptam à DEO vocati sunt, nunquam veram quietem capturos, nisi assequi illam sincerè studeant; nam, ut sapienter Abbas Joannes dixit in sua collatione, miserum est, cujuslibet artis ac studij disciplinam quampiam profiteri, & ad perfectionem ejus minimè pervenire.

